

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
_____ 20__ року,
Протокол № _____

Проректор зі стратегічного розвитку,
наукової роботи та зовнішніх зв'язків

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«КРИМІНОЛОГІЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2024

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2.	Лекції		4
	1.3.	Семінарські заняття	–	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	12
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	16
	1.6.	Підсумковий контроль	–	17
2.	Схема нарахування балів		–	19
3.	Рекомендовані джерела		–	21
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	26

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Кримінологія як наука та навчальна дисципліна. Методологія і методика кримінології	8	2	-	-	-	4
2.	Злочинність та її основні показники	8	2	2	-	-	4
3.	Детермінанти (причини і умови) злочинності	8	2	2	-	-	4
4.	Особистість злочинця	8	2	2	-	-	4
5.	Протидія злочинності. Суб'єкти протидії злочинності. Особливості їх діяльності.	8	2	2	-	-	4
6.	Організована злочинність.	8	2	2	-	-	4
7.	Корислива злочинність	10	2	2			6
8.	Насильницька злочинність та хуліганство.	8	2	2			4
9.	Злочинність неповнолітніх та молоді.	8	2	2			4
	Всього годин	90	18	16	-	-	56

1.2. *Лекції*

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
		Денна форма
1	2	3
1.	Кримінологія як наука та навчальна дисципліна. Методологія і методика кримінології	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5.	Поняття і предмет кримінології. Система науки кримінології. Основні напрямки кримінологічних досліджень Методи кримінології, актуальні при здійсненні досліджень загально соціального характеру. Зв'язок кримінології із суміжними науками: соціологією, соціальною психологією, девіантологією та ін.	
2.	Злочинність та її основні показники.	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5. 2.6. 2.7.	Поняття злочинності в сучасній кримінології. Генеза поняття злочинності в працях науковців (Т. Кампанелла, Д. Дідро, Е Дюркгейма та ін.). Соціальне коріння злочинності в теоріях В. Фокса, В. Кудрявцева, Н. Кузнецової та ін. «Теорія хвороби суспільства» у викладі українських та зарубіжних науковців. Основні показники злочинності, їх класифікація і значення в соціологічному прогнозуванні. Латентність, як кримінологічна категорія. Латентна злочинність і методи її дослідження.	
3.	Детермінанти (причини і умови) злочинності	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6.	Поняття детермінації як кримінологічної категорії. Причини злочинності. Умови злочинності й їх причиновий зв'язок в процесі детермінації кримінальних правопорушень. Віктимологічні аспекти детермінації злочинності. Фонові явища в процесі детермінації злочинності.	
4.	Особистість злочинця.	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5.	Загальне поняття «особа злочинця». Кримінологічні теорії походження особи злочинця. Соціальні і психологічні чинники, що впливають на формування особи злочинця. Фізіологічні передумови виникнення деструктивних нахилів особи. Індивідуальні особливості соціально-психологічного розвитку особи, як детермінанти формування особи злочинця.	
5.	Протидія злочинності. Суб'єкти протидії злочинності. Особливості їх діяльності.	2
5.1 5.2 5.3 5.4 5.5	Поняття «протидія злочинності» і відмінність його від тотожних («боротьба зі злочинністю», «кримінальна репресія», «кримінальна превенція» тощо). Протидія злочинності як функція держави і громадянського суспільства. Основні засади протидії злочинності як виду соціальної діяльності. Громадські об'єднання як суб'єкти профілактичної діяльності. Теорія О.М. Костенка «Закон + культура – у протидії злу».	
6.	Організована злочинність	2
6.1 6.2 6.3	Поняття організованої злочинності. Її основні ознаки, відмінність організованої злочинності від групової та професійної злочинності. Суспільна небезпека явища організованої злочинності: економічний, політичний, соціальний та інші аспекти. Стан, структура та головні тенденції генези організованої злочинності в Україні.	

6.4	Детермінанти організованої злочинності і її зв'язок із тіньовою економікою.	
6.5	Проблема боротьби з організованою злочинністю.	
7.	Корислива злочинність.	2
7.1.	Соціально-кримінологічна характеристика корисливої злочинності.	
7.2.	Основні детермінанти корисливої злочинності.	
7.3.	Рівень «культури споживання» і його значення в процесі породження кримінальних правопорушень проти власності, у сфері господарської та службової діяльності.	
7.4.	Соціально-культурні чинники антикриміногенного впливу на процеси і явища, що породжують злочинність проти власності, у сфері господарської та службової діяльності.	
7.5.	Державні органи та громадські організації, як суб'єкти профілактики корисливої злочинності.	
8.	Насильницька злочинність та хуліганство.	2
8.1.	Філософсько-психологічне і соціологічне поняття насильства.	
8.2.	Кримінально-правове та кримінологічне поняття насильства.	
8.3.	Класифікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством.	
8.4.	Основні детермінанти насильницьких правопорушень.	
8.5.	Віктимність, як причина та умова насильницького правопорушення	
8.6.	Соціально-культурні та правові засоби протидії насильницьким кримінальним правопорушенням.	
9.	Злочинність неповнолітніх та молоді.	2
9.1.	Загальна характеристика злочинності неповнолітніх та молоді.	
9.2.	Соціально-культурні передумови схильності неповнолітніх та молоді до правопорушень.	
9.3.	Деструктивний соціально-психологічний вплив на молодь, як детермінанта злочинності.	
9.4.	Соціально-виховна робота з молоддю, як засіб профілактики злочинності неповнолітніх та молоді.	
9.5.	Особливості індивідуально-профілактичної роботи з неповнолітніми, які демонструють девіантну поведінку	
	ВСЬОГО	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 2.

Злочинність та її основні показники.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Наукове розуміння поняття «злочинності» в кримінології.
2. Аналіз понять, тотожних поняттю «злочинність» у соціологічних та юридичних науках.
3. Співвідношення поняття «кримінальне правопорушення» в кримінальному праві та понять «протиправна поведінка», «делінквентність» в кримінології.
4. Статистичні показники як індикатор рівня криміналізації суспільства.
5. Основні показники злочинності і їх значення для прогностичної функції кримінології.
6. Латентність кримінальних правопорушень і її взаємозв'язок з детермінацією злочинності.
7. Класифікація видів злочинності за рівнем латентності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кримінальні правопорушення, злочинність та тотожні поняття, «Теорія хвороби суспільства», державна політика у сфері протидії злочинності, основні показники злочинності (кількісні і якісні), латентність і її рівень для окремих видів злочинності.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- пояснення змісту поняття кримінального правопорушення відповідно до Кримінального кодексу України;
- характеристика злочинності як суспільного явища;
- визначення стану і тенденцій злочинності в сучасній Україні;
- характеристика наукових підходів до розуміння природи злочинності.
- пояснення співвідношення понять «кримінальні правопорушення» та «злочинність»;
- визначення основних наукових підходів до вивчення латентної злочинності;
- розуміння детермінізму як сукупності явищ та процесів;

Семінарське заняття 2**Тема 3.****Детермінанти (причини і умови) злочинності.**Питання для усного опитування та дискусії

1. Визначення поняття «детермінація» в соціально-правових науках.
2. Відмінність причини кримінального правопорушення від умови.
3. Соціальні детермінанти злочинності.
4. Соціально-психологічні детермінанти окремих видів злочинності.
5. Детермінація конкретного кримінального правопорушення: проблеми визначення соціальних причин.
6. Значення аналізу детермінації злочинності для діяльності з протидії злочинності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: детермінація злочинності, причина кримінального правопорушення, фонові явища, девіантна поведінка, делінквентна поведінка, причиновий зв'язок між детермінантами й криміногенним рівнем в суспільстві.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння причино-наслідкового зв'язку між причинами кримінального правопорушення і його наслідками;
- розуміння відмінності між причиною і умовою кримінального правопорушення;
- розуміння загального поняття детермінації злочинності;
- характеристика поняття «детермінанта»;
- обґрунтування специфіки детермінації окремих видів злочинності;
- характеристика методів дослідження і оцінки детермінант злочинності;
- визначення перспективи засобів протидії злочинності, розроблених на основі аналізу її детермінантів;
- систематизація заходів, спрямованих на усунення детермінантів;
- пояснення логіки побудови системи усунення детермінантів.

Семінарське заняття 3

Тема 4. Особистість злочинця.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Визначення поняття «особа злочинця» в науках соціально-психологічного ряду.
2. Співвідношення понять «особа злочинця» та «кримінальний правопорушник».
3. Соціальні та біологічні передумови формування особи злочинця.
4. Психічні захворювання й розлади в механізмі формування особи злочинця.
5. Соціально-виховні методи корекції особи на стадії формування особи злочинця.
6. Значення індивідуального підходу у соціально-виховній роботі.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кримінальний правопорушник, особа, що вчинила кримінальне правопорушення, особа злочинця, фонові явища, девіантна поведінка, делінквентна поведінка, схильність до вчинення кримінальних правопорушень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння загального поняття «особистість людини» та «особа людини»;
- розуміння відмінності між поняттями «особа злочинця» й «кримінальний правопорушник»;
- розуміння загального поняття формування особи злочинця;
- характеристика поняття «природженого злочинця» в працях українських та зарубіжних кримінологів;
- обґрунтування специфіки формування особи злочинця психопатичного типу;
- характеристика методів дослідження і оцінки причин формування особи злочинця;
- визначення перспективи засобів коригування особистості на стадії формування особи злочинця;
- систематизація заходів, спрямованих на контроль за особами, схильними до вчинення кримінальних правопорушень.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентом тестових завдань з питань теми заняття.

Семінарське заняття 4

Тема 5. Протидія злочинності. Суб'єкти протидії злочинності. Особливості їх діяльності.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальне поняття протидії злочинності.
2. Профілактика злочинності як ранній етап протидії злочинності.
3. Кримінальна репресія як елемент механізму протидії злочинності.
4. Соціальні засоби впливу на злочинність.
5. Роль засобів масової інформації в процесі становлення антикримінальної культури в суспільстві.
6. Громадські організації і добровільні формування і їх роль у протидії злочинності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентом тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: протидія злочинності, профілактика злочинності, кримінальна репресія, усунення детермінант злочинності, соціально-виховна робота в суспільстві, антикриміногенна культура, громадські організації.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння механізму протидії злочинності;
- характеристика окремих видів елементів протидії злочинності;
- розуміння значення соціально-економічних інструментів впливу на злочинність;
- характеристика основних заходів антикриміногенного впливу на суспільство зі сторони ЗМІ.
- пояснення ролі громадських об'єднань і добровільних формувань в процесі протидії злочинності;
- характеристика теорій «культурного впливу на злочинність» в працях українських та зарубіжних науковців.

Семінарське заняття 5

Тема 6. Організована злочинність.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття організованої злочинності. Її основні ознаки, відмінність організованої злочинності від групової та професійної злочинності.
2. Характеристика наступних рівнів організованості у злочинності : а) організовані злочинні групи, не пов'язані між собою; б) стійкі ієрархічні злочинні групи зі складним внутрішнім розподілом ролей, прав і обов'язків; с) організації злочинного середовища чи об'єднання,
3. Взаємодія ієрархічних злочинних груп, їхній корупційний зв'язок з соціальними структурами, правоохоронними органами та органами влади.
4. Розмежування загальнокримінальної організованої злочинності (бандитизм, наркозлочинність тощо) від економічної (злочинні угруповання розкрадачів, корупціонерів, діячів тіньової економіки) та злочинності, що створена на етнічній основі (циганські, чеченські, азербайджанські тощо).
5. Суспільна небезпека явища організованої злочинності: економічний, політичний, соціальний та інші аспекти.
6. Стан, структура та головні тенденції генези організованої злочинності в Україні.
7. Детермінанти організованої злочинності, та її зв'язок із тіньовою економікою.
8. Проблеми боротьби з організованою злочинністю.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентом тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: організована злочинність, професійна злочинність, організовані злочинні групи, етнічні злочинні угруповання, мафіозні клани, протидія організованим злочинності, антикриміногенний вплив на суспільство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння поняття організованої злочинності;
- характеристика окремих видів організованої злочинності;

- розуміння значення соціально-економічних інструментів впливу на організовану злочинність;
- характеристика основних заходів протидії організованій злочинності.
- пояснення ролі соціально-виховної роботи в процесі протидії організованій злочинності;
- характеристика теорій детермінації організованої злочинності в працях українських та зарубіжних науковців.

Семінарське заняття 6

Тема 7. Корислива злочинність.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Корисливість, як психологічна, морально-етична й кримінологічна категорія.
2. Загальна кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти власності, у сфері господарської та службової діяльності.
3. Специфіка детермінації корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень та правопорушень проти власності без ознак корисливості.
4. Причини та умови корисливої злочинності.
5. Стан, структура і динаміка корисливої злочинності.
6. Кримінологічна характеристика особи корисливого злочинця.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентом тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: правопорушення проти власності, правопорушення у сфері господарської діяльності, правопорушення у сфері службової діяльності, профілактика корисливої злочинності, усунення детермінант корупційної злочинності, соціально-правовий вплив на громадську думку в сфері корупційних правопорушень, антикриміногенна культура, громадські організації у протидії корисливій злочинності.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння механізму протидії корисливій, корупційній злочинності;
- злочинність у сфері службової діяльності і її зв'язок з корисливою злочинністю і корупцією;
- характеристика окремих видів злочинності: корисливої, корупційної, у сфері службової діяльності;
- розуміння значення соціально-економічних детермінантів корисливої злочинності;
- характеристика основних заходів впливу на суспільство з метою зниження рівня корисливої злочинності.
- пояснення ролі підвищення культури споживання в процесі протидії корисливій і корупційній злочинності.

Семінарське заняття 7

Тема 8. Насильницька злочинність.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Визначення поняття «насильство» в науках соціально-психологічній та правовій науці.
2. Співвідношення понять «насильство» та «тілесні ушкодження», «побої та мордування», «каліцтво».

3. Соціальні передумови формування особи насильницького злочинця.
4. Психічні захворювання й психологічні девіації в механізмі формування особи насильницького злочинця.
5. Соціально-виховні методи корекції особи на стадії формування особи насильницького злочинця.
6. Значення індивідуального підходу у соціально-виховній роботі з особами, схильними до насильницьких правопорушень.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: насильство, особа, що схильна до насильства, особа насильницького злочинця, агресивність, психопатія, протидія насильницьким правопорушенням, домашнє насильство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння загального поняття «насильство» та «кримінальне насильство»;
- розуміння відмінності між поняттями «особа насильницького злочинця» й «кримінальний правопорушник, що вчинив насильство»;
- розуміння загального поняття формування особи насильницького злочинця;
- характеристика поняття «природженого злочинця» у випадку схильності особи до насильницьких кримінальних правопорушень;
- обґрунтування специфіки формування особи насильницького злочинця психопатичного типу;
- характеристика методів дослідження і оцінки причин формування особи насильницького злочинця;
- визначення перспективи засобів коригування особистості на стадії формування особи насильницького злочинця;
- систематизація заходів, спрямованих на контроль за особами, схильними до вчинення насильницьких кримінальних правопорушень.

Семінарське заняття 8

Тема9. Злочинність неповнолітніх та молоді.

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Соціально-педагогічна та юридично-статистична характеристика поняття «злочинність неповнолітніх та молоді».
- 3.2. Специфіка психофізіологічного розвитку неповнолітнього і її роль в детермінації злочинності неповнолітніх.
- 3.3. Особливості причин та умов кримінальних правопорушень, що вчинюються неповнолітніми.
- 3.4. Деструктивні субкультури і їх вплив на рівень злочинності неповнолітніх.
- 3.5. Роль засобів масової інформації та комп'ютерних технологій в процесі становлення особистості неповнолітнього правопорушника.
- 3.6. Соціально-педагогічний вплив як засіб протидії злочинності неповнолітніх.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентом тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: неповнолітній, підліток, злочинність молоді, соціально-педагогічний

вплив, соціально-виховна робота в суспільстві, антикриміногенна культура неповнолітніх, деструктивні субкультури.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння механізму утворення особи злочинця в неповнолітнього;
- характеристика окремих видів елементів протидії злочинності неповнолітніх;
- розуміння окремих специфічних детермінант злочинності неповнолітніх та молоді;
- характеристика основних заходів соціально-педагогічного впливу на неповнолітніх правопорушників;
- роль деструктивних субкультур в процесі формування особи неповнолітнього правопорушника;
- культура й закон в процесі формування в неповнолітнього особистості право слухняного громадянина.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Кримінологія як наука та навчальна дисципліна. Методологія і методика кримінології

Завдання 1. Дослідити співвідношення предметів наук «кримінологія» та «мотивація злочинної поведінки».

Завдання 2. Охарактеризуйте основні напрямки розвитку соціальної кримінології.

Таблиця

Напрямки розвитку кримінології	Основні риси вчення

Завдання 3. Підготувати анотацію трьох наукових статей з проблем кримінології.

Питання для самоконтролю

- Якою є історія виникнення та розвитку української кримінології?
- Дані яких наук використовуються у науці кримінології?
- В чому полягає зв'язок кримінології із суспільними та природничими науками?
- Які завдання науки кримінології на сучасному етапі?
- Вкажіть суміжні з іншими науками галузі кримінології.
- Які є проблеми розмежування предмету кримінології та кримінального права, соціології?
- Що Ви знаєте про методологію кримінології?
- Які є методи дослідження проблем кримінології?
- Що таке аналіз та синтез при розгляді проблем кримінології?
- Який зв'язок має понятійний апарат кримінології і кримінального права України?
- В чому полягає практичне значення досліджень кримінології?

Тема 2. Злочинність та її основні показники.

Завдання 1. Дослідити основні визначення поняття «злочинність» в науці кримінології.

Завдання 2. Проаналізувати кількісні і якісні показники злочинності в Україні за останній календарний рік.

Таблиця

кількісні показники злочинності	якісні показники злочинності

Завдання 3. Підготувати тези доповіді про основні теорії походження злочинності.

Питання для самоконтролю

- Що таке злочинність?
- Які є теорії походження злочинності?
- Стан і тенденції злочинності на сучасному етапі розвитку суспільства?
- Як змінювались основні елементи вчення про злочинність залежно від історичного періоду розвитку суспільства?
- Які є методи збору, аналізу й узагальнення кримінологічної інформації?
- В чому полягає значення латентності для аналізу злочинності?

- Що таке рівень латентності і які вони бувають?
- Назвіть види злочинності і окремі кримінальні правопорушення із найвищим рівнем латентності?

Тема 3. Детермінанти (причини і умови) злочинності.

Завдання 1. Проаналізуйте основні джерела кримінологічної інформації про детермінацію злочинності.

Завдання 2. Охарактеризуйте основні організаційно-технічні плани наукового дослідження.

Таблиця

Розвідувальний план	Аналітичний план	Експериментальний план

Завдання 3. Складіть програму кримінологічного дослідження особливостей детермінації одного з видів злочинності.

Питання для самоконтролю

- Які основні причини та умови скоєння конкретного кримінального правопорушення?
- Яка відмінність між причинами й умовами злочинності?
- В чому полягає організація кримінологічних досліджень?
- Які існують етапи кримінологічних досліджень?
- Що таке гіпотеза кримінологічного дослідження?
- Який порядок перевірки оцінки надійності отриманих результатів кримінологічного дослідження?
- Яка методика складання програми вивчення суспільної думки щодо боротьби зі злочинністю?

Тема 4. Особистість злочинця.

Завдання 1. Охарактеризуйте основні ознаки особи злочинця згідно методики кримінології.

Завдання 2. Здійснити розмежування між індивідуальними рисами особи, схильної до злочинності конкретного виду і видами злочинності.

Індивідуальні риси	Вид злочинності

Завдання 3. Підготуйте тези доповіді про роль психопатій у формуванні особи насильницького злочинця.

Питання для самоконтролю

- Які основні риси особистості злочинця?
- Якими є заходи індивідуальної профілактики особи злочинця?
- Які фактори впливають на делінквентні прояви особи, схильної до вчинення агресивних кримінальних правопорушень?

- Як співвідносяться поняття «особа злочинця» та «особа, що вчинила кримінальне правопорушення»?
- Які є теорії виникнення особи злочинця?

Тема 5. Протидія злочинності. Суб'єкти протидії злочинності. Особливості їх діяльності.

Завдання 1. Охарактеризуйте загальне поняття протидії злочинності і визначте, з яких частин така протидія складається.

Завдання 2. Вкажіть найбільш характерні для окремих видів злочинності заходи профілактичного впливу і заходи реакції на вже вчинене кримінальне правопорушення.

Таблиця

Профілактичні заходи	Заходи реакції

Завдання 3. Підготуйте тези доповіді на тему «Рання профілактика як найефективніший механізм зниження рівня злочинності неповнолітніх».

Питання для самоконтролю

- Як між собою співвідносяться профілактика злочинності та кримінальна репресія?
- В чому полягає загально-соціальне і спеціально-кримінологічне запобігання злочинності?
- Що таке система профілактичних інституцій?
- Які є соціальні засоби впливу на злочинність?
- Яка роль засобів масової інформації в процесі становлення антикримінальної культури в суспільстві?
- Що є основним засобом протидії злочинності відповідно до теорії соціального натуралізму О.М. Костенка?
- Чим рання профілактика відрізняється від профілактики взагалі?
- Чим спеціальна профілактика відрізняється індивідуальної?

Тема 6. Організована злочинність

Завдання 1. Охарактеризуйте основні ознаки організованої злочинності і класифікуйте її за видами.

Завдання 2. Здійснити розмежування між організованою та професійною злочинністю.

Організована злочинність	Професійна злочинність

Завдання 3. Написати тези доповіді на тему «Детермінація організованої злочинності в етнічній формі».

Питання для самоконтролю

- В чому полягає загально-соціальне і спеціально-кримінологічне запобігання організованій злочинності?
- Що таке кримінальна субкультура професійних злочинців?
- Які існують найпоширеніші види злочинного бізнесу?

- Якими фоновими явищами супроводжується організована злочинність?
- Які є проблемні питання протидії наркобізнесу?
- В чому проблема надмірності репресій при протидії організованій злочинності?
- Наведіть історичні приклади ефективної протидії організованій злочинності.

Тема 7. Корислива злочинність.

Завдання 1. Охарактеризуйте основні ознаки корисливої злочинності і класифікуйте її за видами.

Завдання 2. Здійснити розмежування між економічною злочинністю та злочинністю у сфері господарської діяльності.

Економічна злочинність	Злочинність у сфері господарської діяльності

Завдання 3. Написати тези доповіді на тему «Корисливість – найпоширеніший мотив кримінального правопорушення».

Питання для самоконтролю

- В чому полягає загально-соціальне і спеціально-кримінологічне запобігання економічній злочинності?
- Що таке система негласних контрактів економічної злочинності?
- Що таке кримінальний бізнес як кримінологічна проблема?
- Якою є еволюція нелегальної економічної діяльності?
- Які є проблемні питання протидії кримінальним правопорушенням, що пов'язані із заняттям гральним бізнесом?
- Які є заходи запобігання рейдерству в Україні?
- Наведіть соціально-кримінологічні детермінанти вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з легалізацією (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Тема 8. Насильницька злочинність та хуліганство.

Завдання 1. Визначте основні елементи, що відрізняють кримінальне насильство від насильства як морально-етичної категорії.

Завдання 2. З'ясувати зв'язок між наявними в особи психічними розладами або психологічними проблемами і схильністю її до агресивних правопорушень.

Таблиця

Психічний розлад	Психологічна проблема	Конкретне правопорушення

Завдання 3. Підготуйте тези доповіді про соціально-виховні методи корекції особи на стадії формування особистості в неповнолітнього.

Питання для самоконтролю

- Які основні риси особистості насильницького злочинця?
- Якими є заходи індивідуальної профілактики серед схильних до насильства осіб?
- Які є соціальні передумови формування особи насильницького злочинця?
- Які види насильницької злочинності є найбільш небезпечними для суспільства?
- Розкажіть про систематизацію заходів, спрямованих на контроль за особами, схильними до вчинення насильницьких кримінальних правопорушень ?

Тема 8. Злочинність неповнолітніх та молоді.

Завдання 1. Охарактеризуйте основні ознаки особи неповнолітнього злочинця.

Завдання 2. З'ясувати зв'язок між психофізіологічними особливостями неповнолітніх правопорушників і видами конкретних кримінальних правопорушень, до яких неповнолітні схильні.

Риса характеру неповнолітнього	Правопорушення, до якого схильний

Завдання 3. Підготуйте тези доповіді про особливості формування особи неповнолітнього злочинця.

Питання для самоконтролю

- Які основні риси особистості неповнолітнього злочинця?
- Якими є заходи індивідуальної профілактики серед неповнолітніх?
- Які фонові фактори впливають на неповнолітнього, полегшуючи його рішення вчинити кримінальне правопорушення?
- Які види злочинності найбільш характерні для неповнолітніх?
- Які суспільні організації та товариства здатні найбільш активно протидіяти злочинності неповнолітніх ?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі реферату-огляду. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела,

за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Основні сучасні школи кримінології/
2. Соціальна кримінологія – новий напрям розвитку кримінології.
3. Міжнародні та вітчизняні кримінологічні установи.
4. Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності.
5. Поняття, завдання і види соціально-кримінологічного планування.
6. Девіації та злочинність.
7. Злочинність як різновид соціальної практики.
8. Злочинність, злочин, злочинна діяльність: співвідношення понять.
9. Регіональні та світові тенденції видозмін злочинності.
10. Біологічні концепції причин злочинності.
11. Психологічні та психіатричні концепції пояснення злочинності.
12. Соціологічний напрямок у вивченні причин злочинності
13. Віктимологічні причини злочинності
14. Постмодерністські концепції девіантної та злочинної поведінки
15. Проблеми сучасної віктимології.
16. Проблеми організаційно-правового забезпечення профілактики правопорушень та визначення оптимальних методів соціально-кримінологічного прогнозування.
17. Проблеми прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.
18. Проблеми прогнозування групової злочинної поведінки.
19. Джерела соціально-кримінологічної інформації, основні вимоги до неї.
20. Стратегія та напрямки протидії організованій злочинності в Україні: правова основа, суб'єкти та заходи.
21. Міжнародно-правові документи у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності
22. Соціально-кримінологічне та кримінально-правове розуміння насильницької злочинності.
23. Соціально-кримінологічні проблеми вчинення кримінальних правопорушень проти власності на організованій і професійній основі.
24. Проблеми детермінації кримінальних правопорушень проти власності.
25. Загально-соціальне і спеціально-кримінологічне запобігання економічній злочинності
26. Система негласних контрактів організованої злочинності.
27. Кримінальний бізнес як соціально-кримінологічна проблема.
28. Еволюція нелегальної економічної діяльності.
29. Зарубіжна практика протидії організованій злочинності.
30. Організована злочинність та нелегальна економіка: проблеми взаємодії на сучасному етапі.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного семестрового заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Історія виникнення та розвитку кримінології як складової частини кримінології.
2. Основні сучасні школи кримінології
3. Використання в кримінології даних кримінально-правової та інших галузей статистики
4. Зв'язок кримінології із суспільними та природничими науками
5. Завдання кримінологічної науки на сучасному етапі

6. Нові галузі кримінологічної науки.
7. Міжнародні та вітчизняні кримінологічні установи.
8. Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності.
9. Статистичний аналіз злочинності.
10. Методи збору аналізу й узагальнення кримінологічної інформації.
11. Поняття, завдання і види кримінологічного планування.
12. Співвідношення понять «особа, яка скоїла кримінальне правопорушення», «суб'єкт кримінального правопорушення», «особа злочинця».
13. Кримінологічні методи аналізу особи злочинця.
14. Регіональні та світові тенденції генези злочинності
15. Значення латентності для аналізу злочинності.
16. Концепції виникнення злочинності в кримінологічній науці.
17. Методологічні основи причинності та детермінації злочинності.
18. Біологічні концепції причин злочинності.
19. Психологічні та психіатричні концепції пояснення злочинності.
20. Соціологічний напрямок у вивченні причин злочинності
21. Віктимологічні причини злочинності
22. Постмодерністські концепції девіантної та злочинної поведінки
23. Система моніторингових досліджень злочинності в Україні та її кримінологічне значення.
24. Проблема дослідження соціального механізму розширеного відтворення злочинності
25. Проблеми систематизації причин та умов злочинності в кримінології
26. Особливості особи і поведінки потерпілих при вчиненні конкретного кримінального правопорушення.
27. Проблеми сучасної віктимології.
28. Стан віктимологічних досліджень в Україні.
29. Наукова дискусія про співвідношення соціального та біологічного в особистості злочинця.
30. Загально-соціальні і спеціально-кримінологічні заходи запобігання злочинності, їх структура і характеристика.
31. Методи спеціально-кримінологічного запобігання злочинності.
32. Проблема впровадження та проведення кримінологічної експертизи нормативно-правових актів.
33. Проблеми кримінологічного планування заходів протидії злочинності та її прогнозування.
34. Основні напрямки міжнародного співробітництва у протидії злочинності
35. Проблеми організаційно-правового забезпечення профілактики правопорушень та визначення оптимальних методів кримінологічного прогнозування.
36. Проблеми прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.
37. Проблеми організаційно-правового забезпечення профілактики правопорушень та визначення оптимальних методів кримінологічного прогнозування.
38. Проблеми прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.
39. Поняття «методологія наукового дослідження».
40. Поняття «методика кримінологічних досліджень».
41. Джерела кримінологічної інформації, основні вимоги до неї.
42. Оцінка надійності отриманих результатів кримінологічного дослідження.
43. Інтерпретація результатів кримінологічного дослідження.
44. Програми вивчення суспільної думки щодо боротьби зі злочинністю: методика складання.
45. Транснаціональна організована злочинність: визначення, ознаки, кримінологічна характеристика.
46. Стратегія та напрямки протидії організованим злочинності в Україні: правова основа, суб'єкти та заходи.

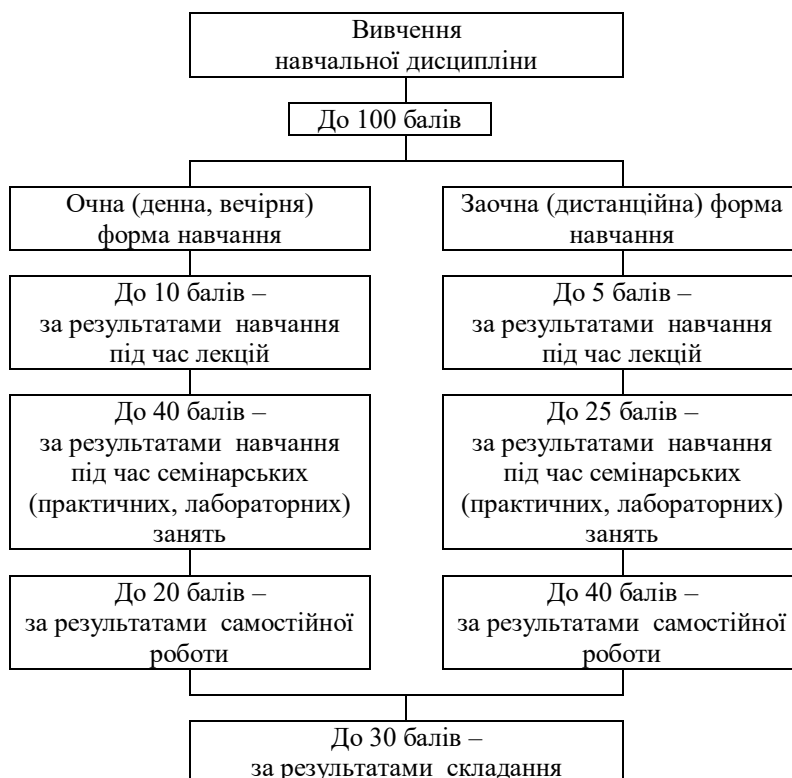
47. Фактори організованої злочинності: національний та глобальний рівні.
48. Міжнародне співробітництво у протидії організованій злочинності.
49. Міжнародно-правові документи у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності
50. Соціально-кримінологічне та кримінально-правове розуміння насильницької злочинності.
51. Проблеми систематизації видів насильницької злочинності.
52. Кримінологічні проблеми вчинення кримінальних правопорушень проти власності на організованій і професійній основі.
53. Роль ситуативних чинників та віктимної поведінки потерпілих у механізмі вчинення кримінальних правопорушень проти власності.
54. Проблеми запобігання кримінальних правопорушень проти власності.
55. Економічна злочинність та тіньова економіка: проблеми співвідношення.
56. Система негласних контрактів організованої злочинності.
57. Кримінальний бізнес як соціально-кримінологічна проблема.
58. Еволюція нелегальної економічної діяльності.
59. Проблемні питання протидії кримінальним правопорушенням, що пов'язані з заняттям гральним бізнесом.
60. Заходи запобігання рейдерству в Україні. Кримінологічні детермінанти вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з легалізацією (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.
61. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень у кредитно-фінансовій сфері.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Завдання кримінологічної науки на сучасному етапі
2. Проблеми кримінологічного планування заходів протидії злочинності та її прогнозування.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

семестрового контролю
+
Додаткові бали

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських (практичних) занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 семінарських (практичних) занять за денною формою навчання і 3 семінарських (практичних) занять за заочною формою навчання.

Отже, рівень знань студента під час семінарських (практичних) занять може оцінюватися кількістю балів у таких межах:

№ з/п	Рівень знань студентів	Кількість семінарських занять відповідно до навчального плану	
		Денна форма 4 заняття	Заочна форма 3 заняття
1.	Високий (творчий)	90-100 %	12,0-13,0
2.	Достатній (конструктивно-варіативний)	82-89 %	11,0-11,5
		74-81 %	10,0-10,5
3.	Середній (репродуктивний)	64-73 %	9,0-9,5
		60-63 %	8,0-8,5
4.	Низький (рецептивно-продуктивний)	35-59 %	4,5-7,5
		0-34 %	0,0-4,0

1.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за усі семінарські заняття, наведено в наступних таблицях:

Денна форма навчання

№ з/п	4 семінарських заняття	Номер семінарського заняття та теми			
		1.	2.	3.	4.
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4
1.	Максимальна кількість балів	13,0	13,0	13,0	13,0

3.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за

самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступних таблицях:

Денна форма навчання

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	12
2.	Максимальна кількість балів за індивід. завдання	8						8
	Усього балів							20

3. Рекомендовані джерела

3.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>
4. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18.12.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19>
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
7. Європейська конвенція про запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню: Конвенція, Міжнародний документ від 28 листопада 1987 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
8. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94- ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80>
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: www.rada.gov.ua
11. Кримінально-виконавчий кодекс: Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
12. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
13. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього: Конвенція, Міжнародний документ від 9 грудня 1948 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text
14. Порядок придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я : затв. постанов. КМ України від 13 травня 2013 р.

№333. Офіційний вісник України. 2013. № 37. Ст. 1303. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2013-%D0%BF#Text>

15. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації: Конвенція, Міжнародний документ, Заява від 21 грудня 1965 року [Електронний ресурс]. Режим доступу:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text

3.2. Література до всіх тем

1. Антонян Ю. М. Насилие. Человек. Общество. Москва: ВНИИ МВД России, 2001. 247 с.
2. Аслаханов А. А. Преступность в сфере экономики. Криминологические и уголовно-правовые проблемы. Москва: Моск. юрид. ин-т, 1997. 128 с.
3. Бачинин В. А. История философии и социологии права: учеб. пособие / В. А. Бачинин. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В. А., 2001. 334 с.
4. Бачинин В. А. Философия права и преступления Харьков : Фолио, 1999. 607 с.
5. Бебик В. Історико-психологічні аспекти реформування політичної і правової культури українського суспільства. *Держава і право України*. 1993. № 2. С. 24-28.
6. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях: биографический очерк и перевод книги Беккариа «О преступлениях и наказаниях». Москва: Юридическое издательство НКЮ СССР, 1939. 464 с.
7. Бергер П. Приглашение в социологию: Москва: Аспект Пресс, 1996. 168 с.
8. Блага А.Б. Насильство в сім'ї (криминологічний аналіз і запобігання). Харків: ФОП Макаренко, 2014. 360 с.
9. Бойко Н. Социальный контроль и демократизация общества. Киев: Институт социологии НАНУ, 2007. 272 с.
10. Веприцький Р. С. Феноменологія злочинності як галузь криминології. *Форум права*. 2013. № 3. С.84- 87.
11. Войціховський А.В. Міжнародне співробітництво в боротьбі з організованою злочинністю. *Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ*. 2012. Вип. 4. С. 96-104.
12. Гишинский Я. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений». Санкт-Петербург: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2007. 520 с.
13. Гришин В. И. Жизнь после пандемии: экономические и социальные последствия. *Вестник РЭУ им. Г. В. Плеханова*. 2020. Т. 17. № 3 (111). С. 5–18.
14. Джужа А.О. Кримінально-правові та криминологічні засади запобігання злочинам проти статевої недоторканності дитини. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2013. 193 с.
15. Джужа О. М. Запобігання злочинам: криминологічно-віктимологічна парадигма. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 331 с.
16. Джужа О., Кирилюк А. Сучасний погляд на розвиток криминології. *Право України*. 2003. № 2. С. 97–101.
17. Дремин В. Н. Преступность как социальная практика (институциональная теория криминализации общества). Одесса : Юрид. л-ра, 2009. 616 с.
18. Дубинин Н. П., Карпец И. И., Кудрявцев В. Н. Генетика, поведение, ответственность (о природе антиобщественных поступков и путях их предупреждения). Москва: Политиздат, 1982. 304 с.

19. Дюркгейм Э. Метод социологии. Москва : Канон. 1995. С. 2–136.
20. Дюркгейм Э. Социология преступности: Современные буржуазные теории. Москва: Прогресс, 1966. 368 с
21. Закалюк А. П. Стан та перспективи розвитку кримінологічної науки в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України. Альманах*. Харків: 2004. Вип. 1. С.64-69.
22. Зелинский А. Ф. Криминология : курс лекций. Харьков : Прапор, 1996. 260 с.
23. Злочинність в Україні. Основні показники стану та структури злочинності за 2001-2014 рр. : стат. збірник. Київ: ВПЦ МВС України, 2014. 207 с.
24. Иншаков С. М. Криминология : учебник. Москва : Юриспруденция, 2000. 432 с.
25. Касьянов В. В., Нечипуренко В. Н. Социология права. Ростов-на-Дону, 2001. 480 с.
26. Кваша О. О. Свобода волі та інші філософські категорії в обґрунтуванні злочинної поведінки та відповідальності за неї. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2012. № 2. С.3-11.
27. Кононов І. Соціологія і проблеми просторової організації суспільства. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2004. № 4. С. 57–78.
28. Конституція України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Право України*. 2016. №6.
29. Коэн А. Содержание делинквентной субкультуры. Москва: Прогресс, 1966. С. 314–321.
30. Криминология: учебник (под ред. Дж. Ф. Шелли). Пер. с англ. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 534 с.
31. Криминологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства. За заг. ред. Л.М. Давиденка]. Харків: Тимченко, 2011. 214 с.
32. Бабенко А.М., Бусол О.Ю., Костенко О.М. Криминологія : підручник. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2018. 416 с.
33. Криминологія. Академічний курс / За заг. ред. О.М. Литвинова. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.
34. Голіна В.В., Головкін Б.М., Валуйська М.Ю. Криминологія: підручник. Харків: Право, 2014. 440 с.
35. Криминологія: підручник / заг. ред. І.Г. Богатирьова, В.В. Топчія. Київ: ВД Дакор, 2018. 352 с.
36. Криминологія: підручник : практикум / [кол. авт.: Ю. В. Александров та ін.]; НАН України, Київ. ун-т права. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 341 с.
37. Лазарєв Д. Організована злочинність та протидія їй як об'єкт міжнародної взаємодії. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки*. 2012. Вип. 90. С. 32-34.
38. Литвинов О. М. Право як феномен культури: спроба філософського осмислення.. Луганськ: Янтар. 2014. 800 с.
39. Ломброзо Ч. Преступление. Новейшие успехи науки о преступнике. Анархисты / сост. и предис. В. С. Овчинского. Москва: Инфра–М, 2004. 320 с.
40. Ломброзо Ч. Преступный человек: пер. с ит. / Чезаре Ломброзо. Москва: Эксмо; МИДГАРД, 2005. 876 с.
41. Мартиненко О. Дискреційні повноваження органів внутрішніх справ: криминологічний аналіз. *Право України*. 2004. № 11. С. 91–93.
42. Менюк О. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура. *Право України*. 2001. № 4. С. 21-24.
43. Мертон, Р. Социальная структура и аномия. Москва: Издательство «Прогресс», 1966. С. 299–313.

44. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству: лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480. Київ, 2018. 86 с.
45. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Кримінологія» / уклад.: В. В. Голіна, Б. М. Головкін, В. В. Пивоваров, О. Ю. Юрченко, Ю. Г. Бойко. Харків : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 96 с.
46. Орлов Ю.В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності. Харків: Діса плюс, 2016. 656 с.
47. Орловська Н. А. Соціальна шкідливість та суспільна небезпека: концептуальні аспекти співвідношення у контексті побудови кримінально-правових санкцій. *Форум права*. 2011. № 2. с. 672–680.
48. Осика І. Правовий нігілізм та правова культура. *Право України*. 2001. № 7. С. 98-101.
49. Панов М. І. Про співвідношення і взаємозв'язок понятійних апаратів наук кримінального циклу. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 146. С. 158-170. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2019_146_15
50. Петрушина Т. Сприйняття економічних інститутів громадянами України за умов глобальної кризи. Київ : Інститут соціології НАН України, 2010. С. 165–175.
51. Пилипенко В., Волянська О. Підліткова агресія у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2004. № 4. С. 5–23.
52. По обе стороны закона: Криминальная психология / авт.-сост.: О. В. Тимченко, В. Б. Шапар. Харьков: Прапор, 1999. 684 с.
53. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття : навчальний посібник. Київ : «Либідь», 1996. 224 с.
54. Поклад В. Глобалізація та пандемія. Всеукраїнська науково-теоретична конференція (м. Одеса, 18 — 19 червня 2020 р). Одеса: Фенікс, 2020. С. 36–39.
55. Поклад В. Методологія та методика вивчення латентної. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 48 с.
56. Попова І. Моральне виправдання і нормативна складова тіньових практик (спроба порушити проблему). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2004. № 1. С. 30–50.
57. Пробація та служби пробації в країнах-кандидатах у члени ЄС /за ред. Антона ван Кальмтоута, Дженні Робертс, Санді Віндінг. Київ: Атіка, 2005. 448 с
58. Рущенко И. П. Латентные социальные процессы: теоретические и практические аспекты исследований наркомании. *Социологические исследования*. 1999. № 10. С. 74–85.
59. Рущенко І. П. Соціологія злочинності. Харків, 2001. 348 с.
60. Селлин Т. Социологический подход к изучению причин преступности Москва : Прогресс, 1966. С. 27–38.
61. Скуратівський А. Правова культура: сутність, стан та шляхи розвитку. Зб. наук. пр. ІАДУ, 2000. Вип. 7. С. 389-400.
62. Сливка С. С. Філософія права. Навч. посіб. Київ: Атіка, 2012. 256 с.
63. Сметаніна Н.В. Наукові підходи до теорії злочинності в сучасній українській кримінології. Харків: Право, 2016. 192 с.
64. Соціальний порядок і соціальні відхилення : секція 9. Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей: тези доповідей учасників I Конгресу Соціологічної асоціації України. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 476 с.
65. Соціологія права: Навч. посіб. / За заг. ред. О. М. Джужи. Київ: 2004. 351 с.

66. Соціологія права: О. Колич, Ю. Сесюк / За заг. ред. О. М. Джужи. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 288 с.
67. Соціологія права: Підручник для студентів юрид. спец. вищих навчальних закладів. / За ред. Н. П. Осипової. Київ : 2003. 271 с.
68. Соціологія: підручник / за ред. В. Г. Городяненка. 2-е вид., перероб., доп. Київ: Академія, 2003. 560 с.
69. Сырых В.М. Социология права. Москва: Юстицинформ, 2012. С.472.
70. Теории личности в западно-европейской и американской психологии: хрестоматия / ред. Д. Я. Райгородский. Самара: Бахрах-М, 1996. 480 с.
71. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрямки подолання. Київ : НІСД, 2011. 31 с.
72. Тригубенко Г. Термін «нігілізм»: історія та сучасність. *Право України*. 2000. № 9. С. 129-132.
73. Тузов А.П. Мотивация противоправного поведения несовершеннолетних : моногр. Киев: Вища школа, 1982. 346 с.
74. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В.В. Чернея, В.В. Сокурєнка; упоряд. О.М. Джужа, О.М. Литвинов. Харків-Київ: ХНУВС; НАВС; Кримінол. асоц. України, 2017. 804 с.
75. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности. *Социс*. 1992. № 7. С. 126–133.
76. Хагуров Т. А. Введение в современную девиантологию. Ростов-на-Дону: 2003. 343 с.
77. Чепурко Г., Привалов Ю. Гідна праця: реалії та перспективи / Г. Чепурко. Українське суспільство 1992-2010 : соціологічний моніторинг / за ред. д. ек. н. В. Ворони, д. соц. н. М. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2010. С. 217–229.
78. Чугунов В. В., Пиронкова О. Ф. Социально-медицинские аспекты восприятия медицинским персоналом психиатрических больниц Украины психических заболеваний и вопросов оказания психиатрической помощи. *Alma mater. Вестник высшей школы*. 2016. № 6. С. 99–104.
79. Шандра Б. Б. Характеристика філософсько-правових властивостей злочинності у суспільних відносинах. *Митна справа*. 2012. № 4. С. 269-273.
80. Шелухин Н. Л. О целесообразности введения в юридических вузах специализации по криминологии и профилактике преступлений. *Всероссийский криминологический журнал*. 2019. Т. 13. № 5. С. 707–717.
81. Шнайдер Г.Й. Криминология. Москва : Прогресс-Универс, 1994. 504 с.

10. Інформаційні ресурси

Офіційний портал Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
Президент України: <http://www.president.gov.ua/>
Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
Міністерство внутрішніх справ України: <https://www.npu.gov.ua/uk/>
Генеральна прокуратура України: www.gp.gov.ua/
Національна поліція України: <http://npu.gov.ua>
Патрульна поліція України: <http://patrol.police.gov.ua/>
Міністерство юстиції України: <https://minjust.gov.ua/ua>
Державна фіскальна служба України: <http://sfs.gov.ua/>
Служба безпеки України: <https://ssu.gov.ua/>
Рада національної безпеки і оборони України: www.rnbo.gov.ua/
Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя: <http://kompravpol.rada.gov.ua/>
Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності: <http://komzakonpr.rada.gov.ua/>
Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин: <http://kompravlud.rada.gov.ua/>
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: <http://www.ombudsman.gov.ua/>
Конституційний Суд України: <http://www.ccu.gov.ua/>
Верховний Суд України: <http://www.scourt.gov.ua/>
Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ: <http://www.sc.gov.ua/>
Європейський суд з прав людини: <http://www.echr.coe.int/>
Українська Гельсінська спілка з прав людини: <http://helsinki.org.ua/>
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>
Львівська національна наукова бібліотека НАН України імені Василя Стефаника - www.lsl.lviv.ua/
Національна юридична бібліотека: www.nbu.gov.ua/node/622
Наукова бібліотека імені М. Максимовича: www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3
Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого: <http://library.nlu.edu.ua>

Розробник навчально-методичних матеріалів:

викладач дисципліни – доцент кафедри кримінального права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

_____ Д.Л. Виговський

_____ 2024 року

Схвалено кафедрою кримінального права та процесу

_____ 2024 року, протокол № ____.

Завідувач кафедри _____ С.А. Крушинський

— _____ 2024 року

Декан юридичного факультету

_____ В.М. Захарчук

— _____ 2024 року

Погоджено методичною радою університету _____ 2024 року,
протокол № ____.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

— _____ 2024 року

Обліковий обсяг – 1,41 ум.др.арк.